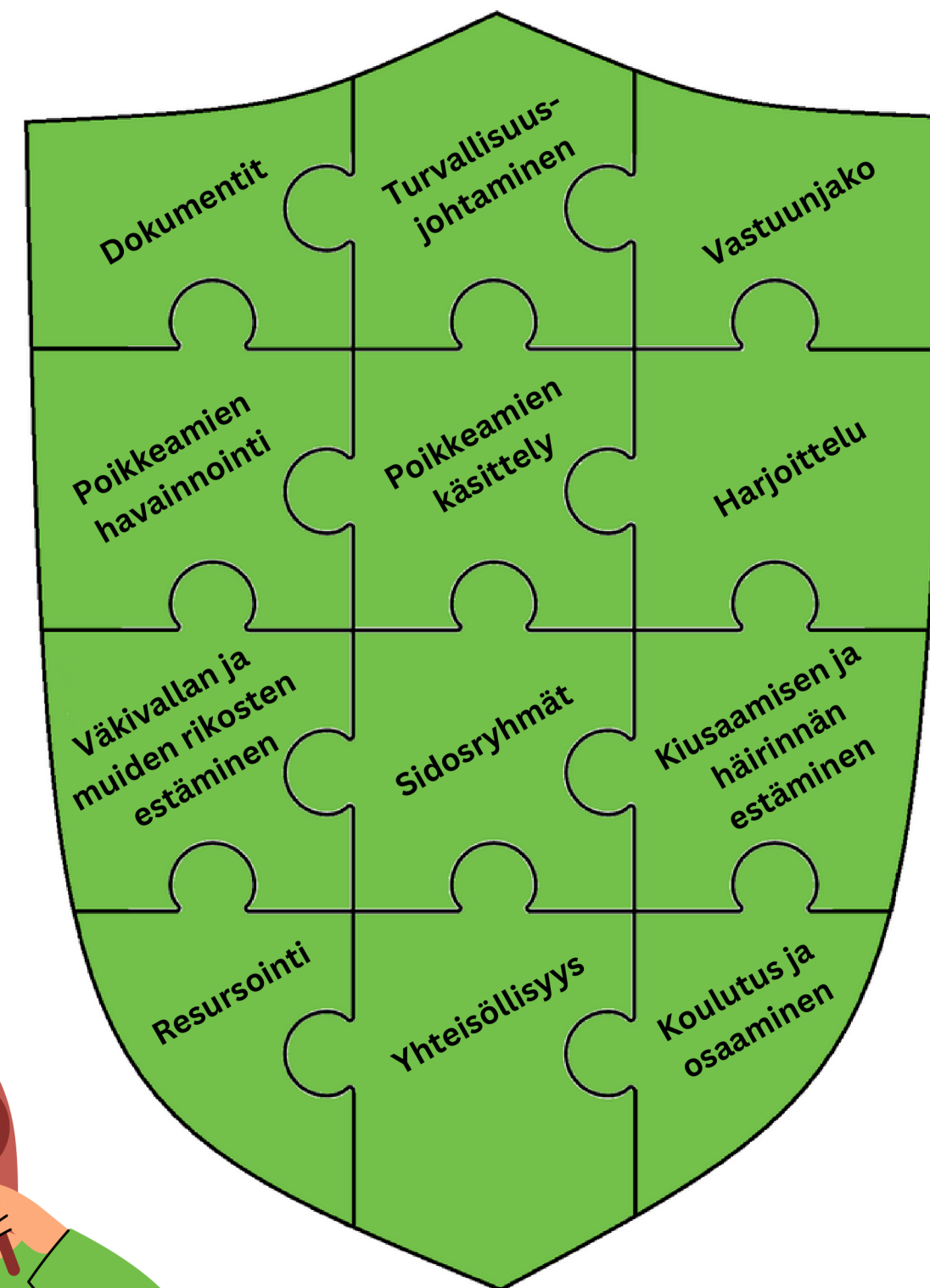

ONNI-portaikkomalli koulun turvallisuuskulttuurin itsearviointiin

Materiaali turvallisuuskulttuurin
arviointiin ja kehittämiseen koulujen
henkilökunnalle

Mistä on kysymys?

Käsissäsi on koulun turvallisuuskulttuurin itsearviointimalli.

Turvallisuuskulttuuri on osa koulun toimintakulttuuria, johon vaikuttavat arjessa muuttuvat riskitekijät, esimerkiksi rakenteet, tuotteet, ihmiset ja sosiaaliset tilanteet. Mallin tavoitteena on auttaa ymmärtämään ja tunnistamaan tekijöitä, joilla koulun turvallisuuskulttuuri voi kehittyä.

Tässä mallissa turvallisuuskulttuurin kokonaisuuden nähdään jäsentyvän neljään elementtiin:

turvallisuuden johtaminen

ennakointi

kompetenssin
varmistaminen

sosiaalinen
turvallisuusympäristö

Nämä neljä elementtiä jakaantuvat edelleen alakohtiin, joita kutsutaan dimensioiksi. **Dimensiot** on kuvattu portaikkomallin äärimmäisenä vasemmalla olevaan sarakkeeseen.

Koulut ovat turvallisuuskulttuurin näkökulmasta erityisiä organisaatioita.

Ensinnäkin koulujen toimintaa säätelevät lait, määräykset ja opetussuunnitelma. **Toiseksi** kouluorganisaatioon kuuluu opettajan tai muun aikuisen vastuu oppijoista.

Kolmas näkökulma on, että koulun toimijoista suurin osa on kehittymässä olevia lapsia ja nuoria, joiden kyky arvioida riskejä tai toimia riskitilanteessa on rajoittunut.

Turvallisuuskulttuurin dimensioita arvioidaan tässä viisiportaisen asteikon avulla. Asteikko pohjautuu Hudsonin (2007) Tikapuu-malliin, jota on sovellettu kouluympäristöön.

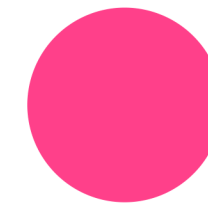
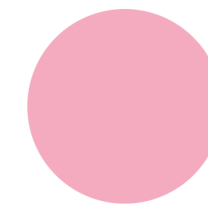
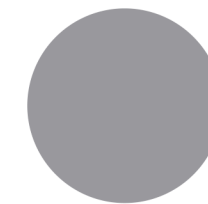
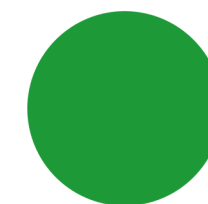

Mallin tasoasteikko auttaa turvallisuustiimiä, johtoryhmää tai vastaavaa turvallisuuskulttuurin kehittämistarpeiden määrittämisessä.

Itsearviointia toteuttava ryhmä tekee tulkintaa siitä, mikä tasoista **haavoittuva, reagoiva, normatiivinen, ennakoiva, kestävä** kuvaa kutakin koulun turvallisuuskulttuurin dimensiota parhaiten. Täyttäkää arviointi merkitsemällä rasti tähän kohtaan kullakin rivillä.

Tutustukaa **tasokuvauksiin** ennen arviointia. Viimeisiltä sivuilta löydätte myös arvioinnissa esiintyvän käsitteistön.

Tarkastelemalla ennakoivan ja kestävä tason kriteereitä koulu voi laatia vuosikelloon tai vastaavaan dokumenttiin kehittämissuunnitelman, jonka avulla turvallisuuskulttuuria kehitetään johdonmukaisesti ja oikea-aikaisesti.

Koulun turvallisuuskulttuurin tasokuvaukset:

Haavoittuva

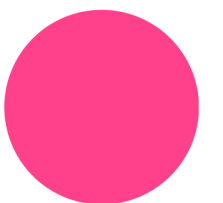
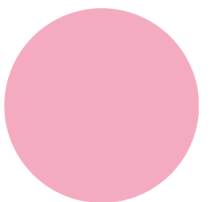
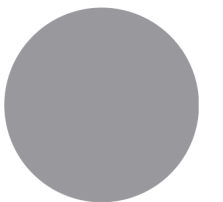
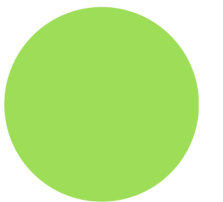
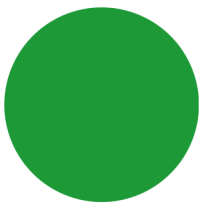
Turvallisuus on pysyvä tilanne, johon päästään silloin, kun asiat ovat tavallisesti ja arki kulkee. Koulujärjestelmä on suunniteltu siten, että arki on turvallista. Vaara- ja poikkeamatilanteita ei pystytä ennakoimaan, mutta jos poikkeamia tulee, ne hoidetaan tapauskohtaisesti. Turvallisuuskulttuuria hallitsee sattumanvaraisuus.

Reagoiva

Koulun arkeen liittyy turvattomuutta aiheuttavia tilanteita, esimerkiksi poikkeamia. Reagoivalla tasolla poikkeamiin puututaan tapauskohtaisesti jälkeen päin. Turvallisuuskulttuuria hallitsee tilannesidonnaisuus.

Normatiivinen

Laissa ja säännöissä on määritelty ne näkökulmat, joita koulun arjen turvallisuus edellyttää. Poikkeamatilanteissa hyödynnetään laissa ja säännöissä esitettyjä periaatteita. Turvallisuutta pystytään hallitsemaan hyvin koulun omilla järjestelmillä ja sillä, että jokainen hoitaa ne tehtävät ja vastuut, jotka hänelle työn sisällön perusteella kuuluvat. Turvallisuuskulttuuria hallitsee lain ja sääntöjen noudattaminen.

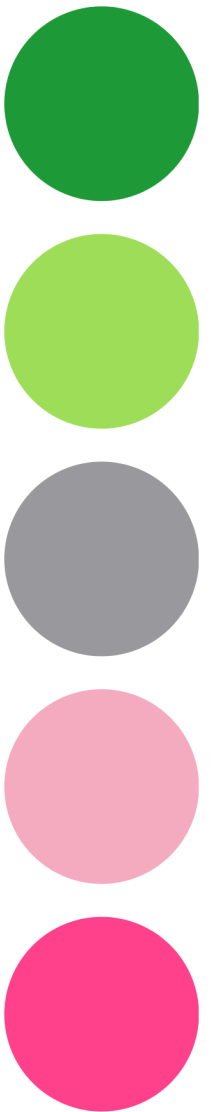
Koulun turvallisuuskulttuurin tasokuvaukset:

Ennakoiva

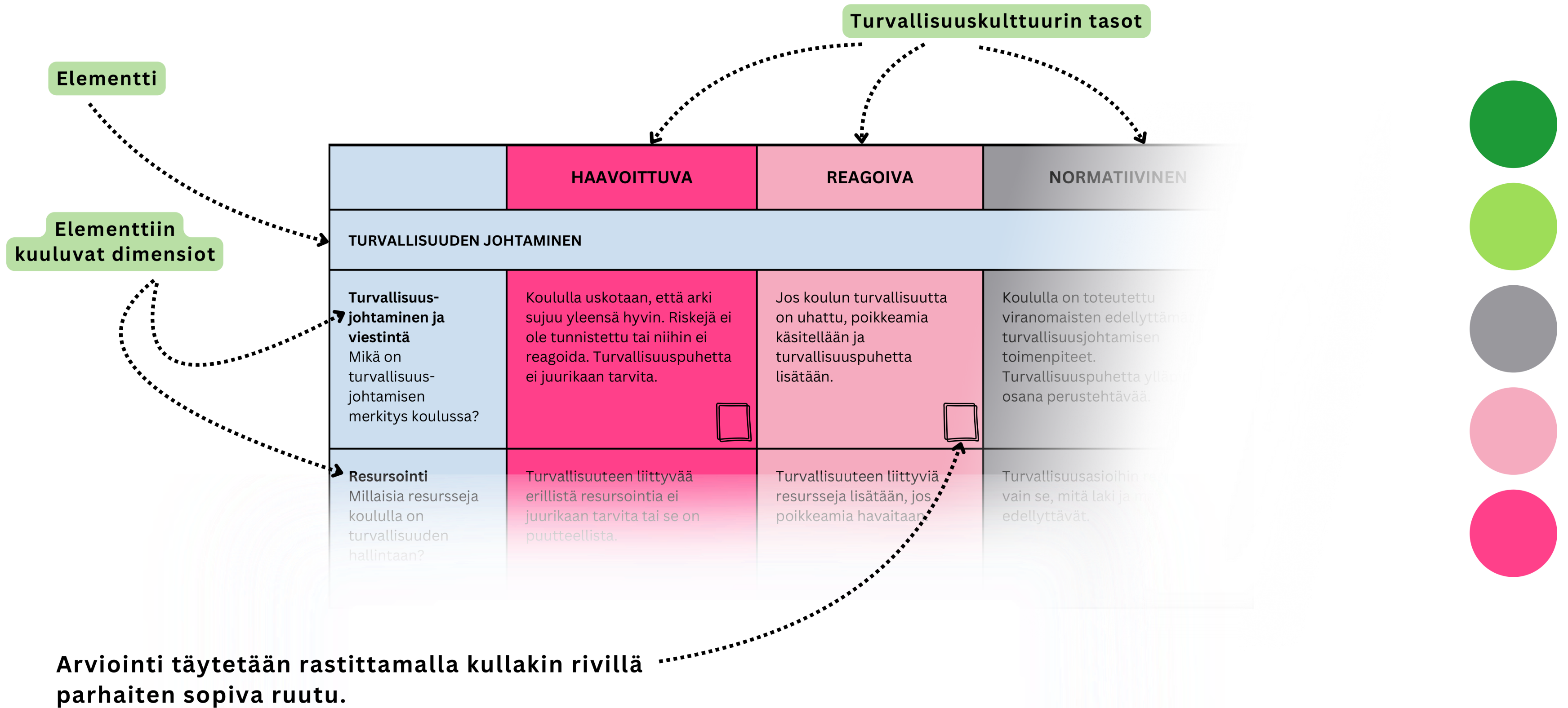
Koulun ja siellä toimivien henkilöiden tehtävät ja vastuut ovat sellaisia, että turvallinen arki yleensä toteutuu. Koulussa toteutetaan lain ja sääntöjen mukaisia turvallisuustoimenpiteitä, mutta reagoidaan myös poikkeamatilanteisiin. Koulussa on tunnistettu ihmisen aiheuttamia läheltä piti- ja riskitilanteita, joihin on varauduttu ennakoivasti. Opetushenkilöstö ja oppilaat edistävät turvallisuutta yhdessä. Turvallisuuskulttuuria hallitsee suunnitelmallisuus ja oman koulun ympäristöön sovitettu turvallisuustoiminta.

Kestävä

Koulun arki toimii yleensä moitteettomasti. Koulussa toteutetaan lain ja sääntöjen mukaisia turvallisuustoimenpiteitä, reagoidaan poikkeamatilanteisiin ja toimitaan ennakoivasti. Turvallisuusnäkökulma liittyy kokonaisuutena kaikkeen päätöksentekoon. Systemaattisella toiminnalla poikkeamia voidaan hallita yhdessä, jotta tavallinen, hyvä arki voi jatkua mahdollisimman pian. Kestävällä tasolla turvallisuuden hallinta on toimijalähtöistä ja toiminta ylittää tarvittaessa hallintokunta- ja organisaatorajat. Kaikki toimijat – oppilaat, henkilökunta ja sidosryhmät – osallistuvat turvallisuuden edistämiseen. Turvallisuuskulttuuria hallitsee kokonaisvaltaisuus.

ONNI-portaikkomallin jäsentyminen:

ONNI-portaikkomalli koulun turvallisuuskulttuurin itsearviointiin

	HAAVOITTUVA	REAGOIVA	NORMATIIVINEN	ENNAKOIVA	KESTÄVÄ
TURVALLISUUDEN JOHTAMINEN					
Turvallisuusjohtaminen ja viestintä Mikä on turvallisuusjohtamisen merkitys koulussa?	Koululla uskotaan, että arki sujuu yleensä hyvin. Riskejä ei ole tunnistettu tai niihin ei reagoida. Turvallisuuspuhetta ei juurikaan tarvita.	Jos koulun turvallisuutta on uhattu, poikkeamia käsitellään ja turvallisuuspuhetta lisätään.	Koululla on toteutettu viranomaisten edellyttämät turvallisuusjohtamisen toimenpiteet. Turvallisuuspuhetta ylläpidetään osana perustehtävää.	Koululla ennakoidaan riskejä seuraamalla turvallisuustilannetta, kuten poikkeamia. Turvallisuuspuhetta on useasti ja koululla on käytössä avoin viestintäkanava ja turvallisuutta ennakoiva järjestelmä.	Turvallisuus on keskeinen ja pysyvä tavoite kaikessa päätöksenteossa. Systemaattisuus ja dynaamisuus turvallisuuskulttuurin toteuttamisessa toimivat. Turvallisuusasiat jaetaan puheessa ja toiminnassa kaikkien koulussa toimivien kesken.
Resursointi Millaisia resursseja koululla on turvallisuuden hallintaan?	Turvallisuuteen liittyvää erillistä resursointia ei juurikaan tarvita tai se on puutteellista.	Turvallisuuteen liittyviä resursseja lisätään, jos poikkeamia havaitaan.	Turvallisuusasioihin resursoidaan vain se, mitä laki ja määräykset edellyttävät.	Koululla on turvallisuustiimi tai vastaava. Koulun resursseja käytetään puutteellisen turvallisuusympäristön, välineiden ja rakenteiden nopeaan korjaamiseen.	Koululla on resursseja myös turvallisuuden kokonaisvaltaiseen kehittämiseen ja seurantaan. Resursseja voidaan lisätä nopeasti, jos turvallisuustilanne edellyttää.
Dokumentit Miten dokumentteja sovelletaan turvallisuuden hallinnassa?	Turvallisuusdokumentteja ei useinkaan tarvita. Turvallisuutta hallitaan arkijärjellä tai intuitiolla. Dokumentit ovat osin päivittämättä.	Turvallisuusdokumenttien kokonaisuus on sekava. Dokumentit päivitetään, kun tarve huomataan.	Koululla on turvallisuusdokumentit, jotka on edellytetty. Dokumentit päivitetään säännöllisesti.	Turvallisuusdokumenttien lukemista seurataan säännöllisesti. Dokumentteja lisätään, jaetaan ja muokataan ennakoivasti turvallisuustilanteen perusteella.	Suunniteltaessa mitä tahansa toimintaa koululle turvallisuusdokumentit päivitetään näiltä osin. Dokumenttien päivityksistä tiedotetaan sidosryhmiä, oppilaita ja henkilöstöä. Myös kiinteistöhuolto-, siivous- ja ateriapalveluhenkilökunta pystyvät perehtymään koulun turvallisuusdokumentteihin.
Vastuunjako Miten koulun turvallisuuden hallinnan tehtävät on määritelty?	Turvallisuutta edistävät pääasiassa rehtori tai yksittäiset opettajat.	Osa turvallisuustehtävistä on jaettu turvallisuusvastaavalle, joka puuttuu tarvittaessa turvallisuustilanteeseen, jos jotain tapahtuu.	Henkilöstö vastaa turvallisuudesta määräysten mukaan. Koulussa toimii määräysten mukaisia turvallisuuteen liittyviä työryhmiä.	Tehtäviä on jaettu turvallisuustiimille, opetushenkilöstölle ja oppilaille siten, että ennakoiva ja systemaattinen turvallisuuden hallinta mahdollistuu.	Rehtori toimii oppilaiden ja henkilöstön turvallisuusjohtajana, mutta tehtävät ja vastuut on määritelty kaikille toimijoille siten, että kokonaisturvallisuus toteutuu.

	HAAVOITTUVA	REAGOIVA	NORMATIIVINEN	ENNAKOIVA	KESTÄVÄ
ENNAKOINTI					
Poikkeamien ennakointi ja havainnointi Millä tavoin poikkeamia ennakoidaan ja havainnoidaan?	Poikkeamia ennakoidaan ja havainnoidaan sattumanvaraisesti. Ilmoitukset eivät aina johda toimintaan. ☐	Poikkeamia aiheuttavat tilanteet on todettu, kun jotain on tapahtunut ja näistä ilmoitetaan asianosaisille ennen pitkää. ☐	Poikkeamia ennakoidaan, havainnoidaan ja kirjataan siten kuin opetuksen järjestäjä on edellyttänyt ja säädökset määräävät. Kaikkea ei voi kieltää. ☐	Koulussa on toteutettu riskien arviointi. Potentiaaliset riskit, myös läheltä piti -tilanteet, jaetaan yhteisössä ennakoivasti. Oppilaat ovat mukana ennakoivissa toimissa. ☐	Kaikilla koulussa toimivilla on kanava ilmoittaa poikkeamahavainnoista ja ehdottaa ennakoivia toimia. Poikkeamien ennakointiin ja havainnointiin on palkitsevia positiivisia tai kannustavia menettelyjä. ☐
Poikkeamien käsittely Miten poikkeamat käsitellään koulussa?	Jos poikkeama ei aiheuta vahinkoa, sitä ei tarvitse käsitellä. ☐	Poikkeamat käsitellään tapauskohtaisesti, kun jotakin on sattunut. ☐	Poikkeamat korjataan ja käsitellään määräysten mukaisesti. Tarpeen mukaan järjestetään ohjeiden mukainen jälkipurku. ☐	Poikkeamat käsitellään ennakoivasti ja systemaattisesti. Ennakoivaa yhteistyötä tehdään koulun ulkopuolisten turvallisuustoimijoiden kanssa. Läheltä piti -tilanteet raportoidaan. ☐	Poikkeaman ilmoittaja saa tiedon ilmoituksen aiheuttamista toimenpiteistä. Poikkeamia käsitellään tarvittaessa myös sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on kokonaisvaltaisen turvallisuuden lisääntyminen koulussa. ☐
Kiusaamisen ja häirinnän estäminen Miten kiusaamiseen ja häirintään puututaan?	Kiusaamista ei juurikaan tapahdu tai sitä ei havaita helposti. Koululla ei ole mahdollisuutta puuttua kiusaamiseen ja häirintään. ☐	Kun tilanne selviää, asiaa käsitellään luokassa ja yhteistyössä kodin kanssa tapauskohtaisesti. ☐	Koululla on velvollisuus puuttua kiusaamiseen ja häirintään. Tapaukset hoidetaan määräysten mukaan mahdollisesti ennakoiden. Kiusaamiseen ei voi puuttua, jos siitä ei tiedetä. ☐	Kiusaamiseen ja häirintään liittyviä rakenteita tunnistetaan ennakoivasti ja systemaattisesti yhdessä oppilaiden kanssa. Kiusaamista ratkotaan monitoimijaisesti. ☐	Kiusamisen loppuminen varmistetaan säännöllisellä seurannalla. Kaikki koulussa toimivat voivat ilmoittaa kiusaamisesta. Pitkittyneille kiusaamistilanteille on olemassa toimiva ratkaisumalli. ☐
Väkivallan ja muiden rikosten ehkäiseminen Miten koulussa toimitaan väkivallan ehkäisemiseksi?	Koulussa ei aina tunnisteta väkivaltaa tai rikoksia. Osa tietoon tulleista tapauksista voi jäädä selvittämättä. ☐	Kun väkivaltaa tai muu rikos on ilmennyt, koulussa määrätään seuraamus rehtorin tai opettajan johdolla. ☐	Koulussa noudatetaan annettuja määräyksiä väkivallan ja rikosten selvittämisessä. Ensisijaisesti opettajat ja toissijaisesti rehtori määrää seuraamuksen määräysten mukaan. Vakavat väkivalta- ja rikostapaukset ilmoitetaan poliisille. ☐	Koulussa tehdään ennakoivaa yhteistyötä viranomaisten kanssa väkivallan ja rikosten ehkäisemiseksi. Oppilaat on otettu mukaan rikoksia ehkäisevään toimintaan. ☐	Koulussa on systemaattiset ja kokonaisvaltaiset puuttumistavat väkivallan ja rikosten ehkäisemiseen. Kaikki koulussa toimivat voivat ilmoittaa väkivallasta ja rikoksista. Huolta aiheuttaviin tilanteisiin reagoidaan sekä ennakoivasti että jälkikäteen. Koulussa tunnistetaan myös lievät tekemuodot. ☐

	HAAVOITTUVA	REAGOIVA	NORMATIIVINEN	ENNAKOIVA	KESTÄVÄ
KOMPETENSSIN VARMISTAMINEN					
Harjoittelu Miten koulussa ylläpidetään turvallisuus-taitoja?	Koulussa on joskus järjestetty turvallisuusharjoitus. Harjoituksista ei aina kerrota henkilöstölle. Turvallisuusperehdytystä ei juurikaan järjestetä.	Koulussa järjestetään turvallisuusharjoituksia. Turvallisuusperehdytystä tarjotaan, kun jotain on tapahtunut. Riskejä ei ole määritelty.	Turvallisuusharjoituksia järjestetään, jos sellaista edellytetään määräyksissä. Turvallisuusperehdytystä järjestetään ohjeiden mukaan.	Koulussa järjestetään riskeihin perustuen erilaisia harjoituksia, esimerkiksi turvallisuuskävelyjä. Oppilaat ovat mukana harjoituksissa tarvittaessa. Turvallisuusasioiden harjoitteluja arvioidaan riippumatta siitä, tapahtuuko poikkeamia.	Koulun turvallisuusharjoittelu on systemaattista ja siihen osallistetaan oppilaat, henkilöstö ja tarvittavin osin myös sidosryhmät.
Koulutus ja osaaminen Miten koulussa huolehditaan turvallisuus-osaamisesta?	Henkilöstön turvallisuusosaamisen taso on epäselvä. Kiinnostuneet voivat hankkia turvallisuuskoulutusta.	Turvallisuuskoulutus-tarpeeseen havahdutaan ja koulutuksia päädytään järjestämään, kun vaaratilanne on tapahtunut.	Opetuksen järjestäjä tai muu viranomainen on edellyttänyt tiettyjä henkilöstökoulutuksia, ja ne on suoritettu. Turvallisuusasioita opetetaan ja kerrataan opetussuunnitelman mukaan.	Osaamistarvetta arvioidaan systemaattisesti ja ennakoivasti. Henkilöstöä rohkaistaan käymään turvallisuuskoulutuksissa.	Henkilöstön, oppilaiden ja sidosryhmien turvallisuuskoulutus on suunnitelmallista, taitoja päivitetään ja koulutukseen osallistumista rohkaistaan. Koululla varmistutaan siitä, että kaikilla toimijoilla ylitse organisaatorajojen on riittävä turvallisuusosaaminen.

	HAAVOITTUVA	REAGOIVA	NORMATIIVINEN	ENNAKOIVA	KESTÄVÄ
SOSIAALINEN TURVALLISUUSYMPÄRISTÖ					
Sidosryhmät Millaista turvallisuusyhteistyötä koulussa tehdään sidosryhmien kanssa?	Sidosryhmäyhteistyö on turvallisuuden osalta vähäistä, sitä ei tarvita tai sitä ei ole.	Jos poikkeama tai turvallisuuden hallinta liittyy sidosryhmään, se otetaan mukaan.	Lakien ja määräysten mukaisiin sidosryhmiin pidetään yhteyttä turvallisuuden lisäämiseksi siten kuin on edellytetty.	Turvallisuusyhteistyöhön liittyvät sidosryhmät on tunnistettu ja sidosryhmät on otettu ennakoivasti huomioon turvallisuussuunnittelussa.	Turvallisuusyhteistyöhön liittyvät sidosryhmät otetaan aina mukaan, kun arvioidaan organisaation turvallisuutta. Sidosryhmiin pidetään säännöllisesti yhteyttä turvallisuusasioissa.
Yhteisöllisyys Mikä yhteisöllisyyden merkitys on turvallisuuden hallinnalle?	Monet, sattumalta syntyneet tilanteet tekevät koulusta yhteisöllisen, mukavan tai hauskan mutta myös ikävät asiat kuuluvat arkeen.	Jos yhteisössä havaitaan erimielisyyksiä, yhteisöllisyyteen kiinnitetään huomiota.	Yhteisöllisyys toteutuu opetussuunnitelman ja määräysten mukaisesti osana perustyötä sen verran kuin sitä voidaan edellyttää.	Henkilöstöä ja oppilaita rohkaistaan yhteisölliseen toimintaan kouluvuoden aikana. Useat tilaisuudet ja tapahtumat toistuvat säännöllisesti siten, että voidaan puhua ”meidän koulun hengestä”.	Yhteisöllinen toiminta koulussa on kaikkia osallistavaa. Oppilaat ja sidosryhmät ovat mukana suunnittelussa. Yhteisöllisyyttä arvostetaan sekä oppilaiden että henkilöstön keskuudessa.

ONNI-portaikkomalliin liittyvää käsitteistöä itsearvioinnin tueksi:

Avoin viestintäkanava

- Media tai vastaava, josta koko kouluyhteisö näkee turvallisuustilanteet tai johon kaikki voivat välittää turvallisuustietoa, esimerkiksi internetsivusto tai Intra-sivusto, mobiilisovellus tai vastaava.

Harjoittelu

- Kouluyhteisön, joko työntekijöille tai oppilaille toteutettu yleensä lyhytkestoinen turvallisuusasioiden kertaaminen tai opettelu, esimerkiksi poistumisharjoitukset, sisälle suojautumisen harjoitukset, defibrillaattorin käyttö, alkusammutusharjoitus, tekohengityksen harjoittelu.

Häirintä

- Järjestelmällistä ja jatkuvaa kielteistä toimintaa tai käyttäytymistä. Häirintää on esimerkiksi toistuva uhkailu, pelottelu, ilkeät ja vihjailevat viestit, väheksyvät ja pilkkaavat puheet, työnteon jatkuva perusteeton arvostelu ja vaikeuttaminen.

Kiusaaminen

- Tavanomaisesti ryhmäilmiö ja siihen liittyy aseman tavoittelua ryhmässä toista alistaen. Kiusaamisella tarkoitetaan tahallista, toistuvaa ja pitkäkestoista yksilöön tai ryhmään kohdistuvaa toimintaa. Kiusaamista voi olla myös yksi vahingollinen teko, joka aiheuttaa pelkoa kiusatuksi tulemisesta.

Kokonaisturvallisuus

- Käsitys turvallisuuskulttuurista; ennakointiin, suunnitelmiin ja toimenpiteisiin liittyvä yhtenäinen ja kehittyvä organisaation tila, mukaan lukien turvallisuuden tunne.

Koulutus ja osaaminen

- Henkilöstölle tai oppilaille toteutettu yleensä pitempikestoinen turvallisuusasioiden kertaaminen, esimerkiksi täydennyskoulutukset, kurssit, esimerkiksi alkusammutusharjoitukseen liittyvä teoriaopetus, väestönsuojan hoitajan kurssi, EA-kurssi, NouHätä!-toimintaan osallistuminen.

Lastensuojeluilmoitus

- Sosiaalitoimelle tehtävä ilmoitus, kun lapsen tilanteesta herää huoli. Lastensuojeluilmoituksen tarkoituksena on lastensuojelun tarpeen selvittäminen.

Läheltä piti -tilanne

- Turvallisutta uhkaava tilanne, joka olisi voinut kehittyä vaaratilanteeksi ennen varsinaista vakavan vahingon sattumista.

Poikkeama

- Tavanomaista, turvallista koulupäivää muuttava uhka-, läheltä piti -tilanne, vahinko-, tapaturma- tai vaaratilanne.

Poikkeamien ennakointi

- Vaaran tai uhan estäminen systemaattisilla ja suunnitelluilla toimenpiteillä, joiden tavoitteena on riskienhallinta, esimerkiksi riskien arviointi, tarkastuslistat, tiedon kerääminen kyselyllä tai muulla tavalla.

Poikkeamahavainto

- Vaaran tai rikkoontumisen havaitseminen ja siitä ilmoittaminen poikkeaman korjaamiseksi tai poistamiseksi.

Poikkeamien käsittely

- Toimenpiteet, jotka seuraavat poikkeamahavaintoa, juurisyyanalyysi tai rikkoontuneen rakenteen korjaaminen, uuden määräysdokumentin laatiminen, tarkastaminen, yhteydenotto tai seuraamuksen määrittäminen.

Resurssit

- Turvallisuuden hallintaan koulussa käytettävissä olevat varat, henkilöt, aika, työpanos tai vastaava.

Rikos

- Teko tai laiminlyönti, josta seuraa laissa määrätty rangaistus.

Riski

- Vaaran, uhan tai poikkeaman todennäköisyyden ja seurausten yhdistelmä.

Sidosryhmä

- Koulun henkilöstön, oppilaiden ja opiskelijoiden lisäksi koulussa tai kouluun yhteydessä oleva erillinen ryhmä, esimerkiksi vanhempainyhdistys, kiinteistönhoidon työntekijät, nuorisotoimen edustajat, koulupoliisi.

Systemaattinen

- Määräajoin, suunnitelmallisesti toistuva turvallisuuden hallintaan liittyvä toiminta.

Turvallisuudokumentti

- Usein hallinnollinen, mutta myös käytänteisiin liittyvä turvallisuuden hallintaa varten laadittu sähköinen tai paperinen asiakirja, ohje, lista tai määräys, esimerkiksi pelastussuunnitelma tai turvallisuuden tarkastuslista, kriisisuunnitelma yökouluun, retkien tai juhlien turvallisuussuunnitelma; järjestyssäännöt sekä seinille kiinnitettävät ilmoitukset ja turvallisuusohjeet; sijaisten perehdyttämiskansio.

Turvallisuusharjoittelu

- Turvallisuustaitojen ylläpitämiseen tähtäävä käytännön toiminta, jolla tarkoituksenmukainen käyttäytyminen hätätilanteessa toteutuu.

Turvallisuusjohtaja

- Henkilö, jolla on virkatehtävänsä osana vastuu organisaation turvallisuudesta, usein rehtori.

Turvallisuusjohtaminen ja viestintä

- Ne hallintoon, suunnitteluun ja käytäntöön liittyvät toimenpiteet, joilla turvallisuutta hallitaan koulussa.

Turvallisuuskulttuuri

- Turvallisuuteen liittyvä osa organisaation toimintakulttuurista tai -järjestelmästä; kokonaisvaltainen tapa tehdä tai toteuttaa asiat turvallisuuden osalta organisaatiossa.

Turvallisuuskävely

- Pedagoginen turvallisuuden oppimisympäristö, jossa tutustutaan tietyn rakennuksen tai alueen turvallisuusratkaisuihin. Turvallisuuskävelyn aikana voidaan havainnoida puutteita tai perehtyä hätätilanteessa käytettäviin rakenteisiin, laitteisiin ja välineisiin.

Turvallisuusosaaminen tai -kompetenssi

- Turvallisuuden ylläpitämisessä ja hallinnassa tarvittavat tiedot, taidot ja asenteet.

Turvallisuusperehdytys

- Työn tai opiskelun alkaessa annettu turvallisuuden hallintaan liittyvä koulutus tai opetus.

Turvallisuustehtävä

- Käytännön toimintaa, johon työntekijä tai oppilas on velvoitettu turvallisuusjohtamisen toimenpiteenä, esimerkiksi luokkatilan tarkastaminen.

Turvallisuustiimi

- Koulun perustettava työryhmä, jonka nimenomainen tehtävä on säännöllisesti kokoontumalla valmistella ja toteuttaa turvallisuuden hallintaa. Turvallisuustiimin jäsenet voivat olla opettajia, oppilaita, opiskelijoita sekä vanhempia tai muun sidosryhmän edustajia..

Turvallisuuspuhe

- Turvallisuuden hallintaa turvallisuudesta muistuttamisen ja varmistamisen avulla..

Vastuun jakaminen

- Perustyöhön liittyvien turvallisuustehtävien määrääminen henkilölle tai ryhmälle työyhteisössä turvallisuusjohtamisen toimenpiteenä, esimerkiksi turvallisuusvastaava, turvallisuustiimi, käytävävastaava, välituntivalvoja; turvallisuusvastuun jakaminen edellyttää tavallisesti dokumentointia.

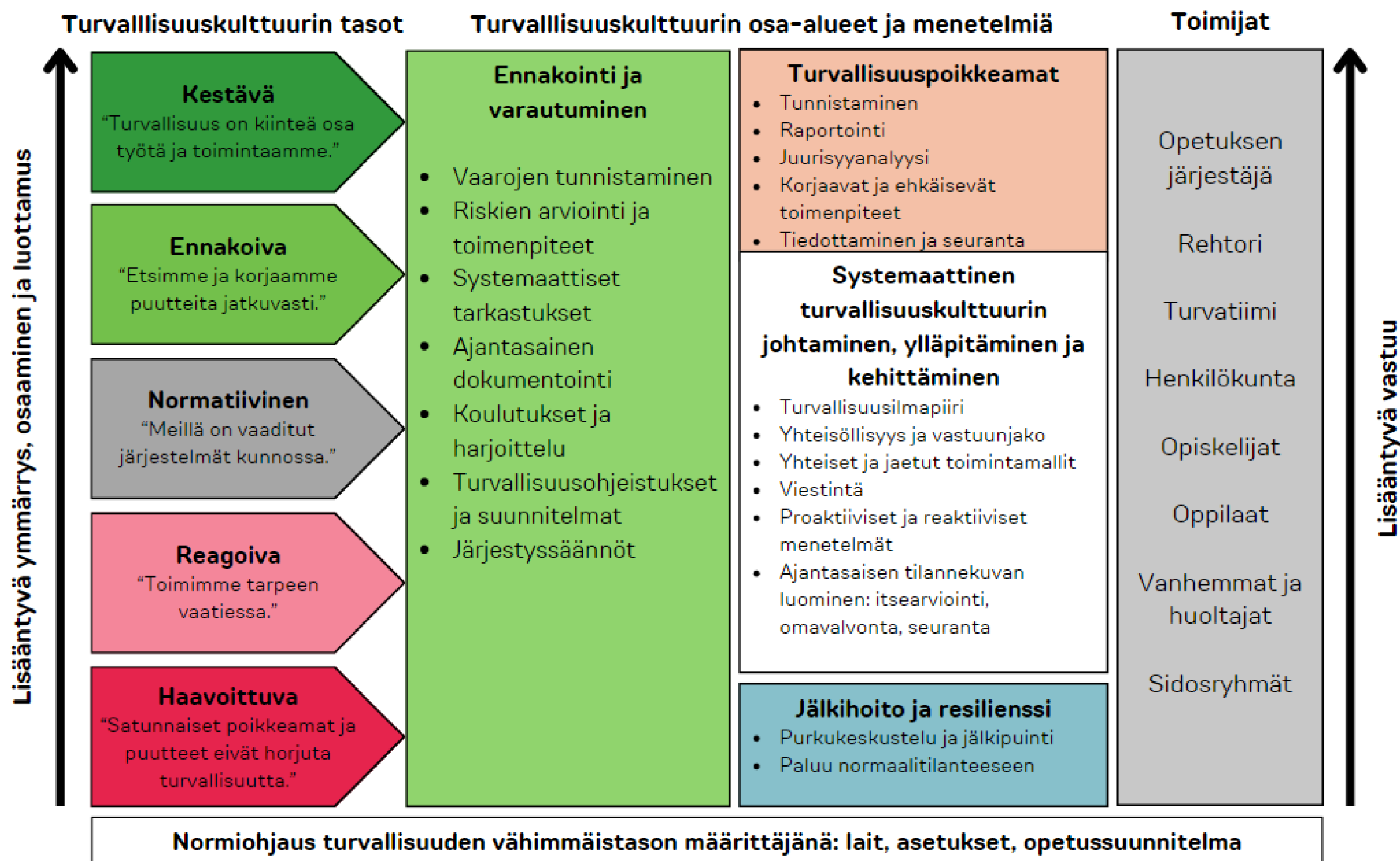
Väkivalta

- Fyysisen voiman tai vallan tahallista käyttöä tai sillä uhkaamista, mikä kohdistuu ihmiseen itseensä, toiseen ihmiseen, ihmisryhmään tai yhteisöön.

Yhteisöllisyys

- Yhteenkuuluvuutta ja turvallisuutta lisäävä tunne tai näiden tavoitteluun tähtäävä toiminta, yhteishenki.

Koulun turvallisuuskulttuurin malli: osa-alueet, tasot ja toimijat

Lähde: Lindfors, E, Luukka, E., Kiviranta, L., Kokki, J. Leino, M., Myllö, T., Peltola, J-P., Rajala, H., Somerkoski, B., Waitinen, M., Hilmola, A. 2024. ONNI on turvallinen koulu -hankkeen loppuraportti. [Raportin digitaalinen versio julkaistaan keväällä 2024.]